

Erzurum İli Oltu İlçesi ve Yakın Çevresi Ekoturizm Potansiyelinin SWOT Analiz Yöntemi ile Belirlenmesi

Elif AKPINAR KÜLEKÇİ, Yahya BULUT

Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Erzurum

Eser Bilgisi:

Araştırma makalesi

Sorumlu yazar: Elif AKPINAR KÜLEKÇİ, e-mail: elif25akpinar@hotmail.com

ÖZET

Çalışma alanı olarak seçilen Erzurum iline bağlı Oltu ilçesi dağları, ormanları, yaylaları, gölleri, dere ve çayları gibi doğal varlıkları, 850 ile 3000 m arasında değişen, değişken topografik yapısı, bünyesinde pek çok bitki ve hayvan barındıran flora ve fauna zenginlikleri, kanyonları ve ilginç jeolojik oluşumları, geleneksel ürünler ve el sanatları, yöresel mimari ve tarihsel zenginliği ile ekoturizm açısından önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Oltu ilçesinin ekoturizm potansiyelini belirlemek amaçlanmıştır. Bu nedenle, 14 ve 22 Ağustos 2010 tarihlerinde 5'li Likert tipi sorularla hazırlanan anketlerin uzman değerlendirmesine sunulduğu SWOT Analizi tekniği kullanılmıştır. Yapılan SWOT Analizi ile çalışma alanının ekoturizm potansiyeli açısından, güçlü ve zayıf yönleri ile gelecekte oluşabilecek fırsat ve tehditlerin neler olabileceği belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Erzurum, Oltu, ekoturizm, SWOT analizi

Oltu District of Erzurum Province to Determine the Potential Ecotourism for SWOT Analysis

Article Info:

Research article

Corresponding author: Elif AKPINAR KÜLEKÇİ, e-mail: elif25akpinar@hotmail.com

ABSTRACT

Oltu district of Erzurum selected as research region has important potential with regards of ecotourism with historical riches and regional architecture, canyons and interesting geological forms, traditional productions and handicrafts, variable soil structures between the elevations of 850 and 3000 m, variable flora and fauna riches includes so many biological diversities, natural assets such as mountains, plates, plateaus, valens and brooks. This study was conducted to determine ecotourism potential in Oltu district. In this respect, a SWOT analysis was conducted with experts in order to evaluate the questionnaires prepared with 5 scaled Likert type questions on the dates of August 14 and 22, 2010. With this SWOT analysis, it is aimed to determine what strengths, weaknesses and possible opportunities and threats in the future of research area could be in terms of ecotourism potentials.

Keywords: Erzurum, Oltu, ecoturism, SWOT analysis

GİRİŞ

Dünyanın en gelişmiş endüstrisi olan turizm endüstrisi çok etkili bir potansiyele sahiptir. Dünyanın ekonomik istikrarına bağlı fakat önceden görülebilir bu yoğun büyüme gelecekte de devam edecektir (Doan 2000).

Turizm, sürekli oturlan yer dışında yapılan yolculuk ve gidilen yerlerde geçici konaklamalardan doğan, tatil- dinlenme- eğlence gibi gereksinimlerin giderilmesi amacı ile yapılan etkinliklerdir (Özdemir 1991).

Ekoturizm ise, turizm endüstrisi içinde hızla gelişen bir turizm türü olarak dikkat çekmektedir. Özellikle uluslararası talebin yapısındaki değişiklikler, artan eğitim seviyeleri ve çevre konularına karşı artan ilgi ve bilinç ekoturizm amaçlı yapılan seyahatlere olan talebi artırmaktadır. Kavram olarak 1990'lı yıllarda kitle turizmine bir tepki ve alternatif olarak gelişme gösteren ekoturizm, getirdiği ilkelerle doğal alanlara ve hassas ekosistemlere yönelik olarak gerçekleştirilen bu faaliyetleri bir disiplin altına alması bakımından büyük önem taşımaktadır (Demir ve Çevirgen 2006).

1991 yılında Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) ekoturizm ile ilgili yapılan ilk tanımlardan birisinde ekoturizmi “yerel halkın refahını destekleyen ve çevreyi koruyarak (çevreye duyarlı) doğal alanlara yapılan seyahat” olarak tanımlamıştır. Aynı topluluk yapmış olduğu başka bir tanımda ise ekoturizmi; “genellikle küçük gruplar halinde yapılan ve konaklama ve yeme içme türü hizmetlerin genellikle yerel düzeydeki küçük ve orta ölçekli firmalar tarafından

verildiği bir turizm çeşidi” olarak tanımlamaktadır. (Özbek 2004).

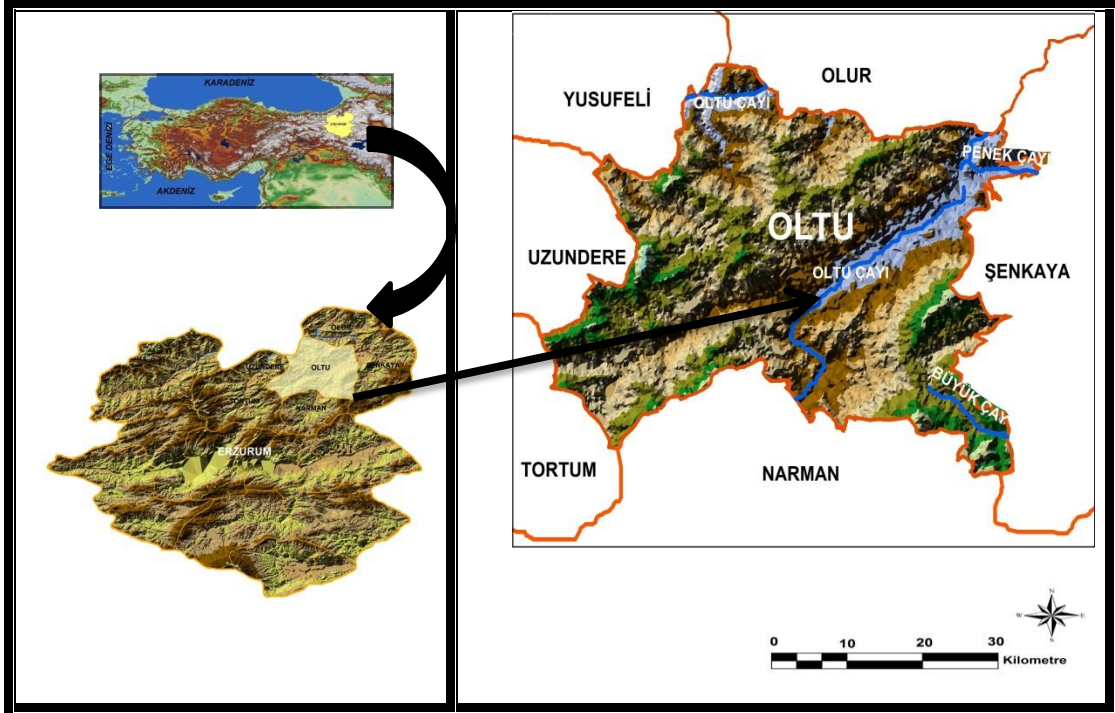
Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN)'nin tanımına göre ekoturizm, doğayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, düşük ziyaretçi etkisi olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan, bozulmamış doğal alanlara çevresel açıdan sorumlu seyahat ve ziyaretidir. Aynı topluluk yapmış olduğu başka bir tanımda da ekoturizmi; “eğlenmeyi, doğayı, kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, düşük ziyaretçi etkisi olan bir turizm olarak tanımlamıştır (Kurdoğlu 2001).

Yapılan bu çalışma ile Oltu ilçesinin sahip olduğu korunmaya değer, ekoturizme kaynak oluşturabilecek çevresel öneme sahip bölgenin mevcut kaynaklarının sürdürülebilir bir turizm planlaması anlayışı ile belirlenmesini sağlamak amaçlanmıştır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Materyal

Çalışmanın ana materyalini Erzurum ili, Oltu ilçesi ve yakın çevresinin doğal ve kültürel kaynak değerleri oluşturmaktadır. İlçe Doğu Anadolu Bölgesi'nin kuzeydoğusunda yer almaktadır. Oltu ilçesi 40° 33' 0" kuzey enlemleri ile, 41° 58' 2" doğu boylamaları arasında konumlanmış olup, Erzurum il sınırları içerisinde yer almaktadır. İlçenin toplam yüzölçümü yaklaşık 1380.40 km² olup, ilçe merkezinin rakımı 1275 m ve il merkezine uzaklığı 129 km dir (Özav 1991; Tüzemen 1991). Oltu ilçesi, doğudan Şenkaya, güneyden Narman, batıdan Olur, kuzeyden Uzundere ilçeleri ile çevrilidir (Şekil 1).

Şekil 1. Çalışma alanının konumu

Yöntem

Oltu ilçesinin doğal ve kültürel alanlarında, ekoturizm faaliyetlerinin planlanması, yönetimi ve uygulanmasına yönelik stratejilerin belirlenmesi ve alanın ekoturizm potansiyeli açısından, güçlü ve zayıf yönleri ile gelecekte oluşabilecek fırsat ve tehditlerini belirlemek amacıyla Araştırmada yöntem olarak SWOT Analizi Tekniği'nden faydalanılmıştır. Çalışmada 5'li Likert tipi sorularla hazırlanan anket formları kullanılmıştır. Anket formları, yerel halk, köy muhtarları, orman işletme müdürlükleri, belediye ve kaymakamlıklardaki yetkili kişilerin bilgi ve görüşlerine başvurularak ve ayrıca çalışma alanında yapılan yerinde gözlem ve incelemeler çerçevesinde mevcut durum değerlendirmesi sonucu hazırlanmıştır

SWOT (=Strengths, Weaknesses, Opportunities ve Threats) Analizini ilk olarak Heinz Weilrich bir çalışmada kullanılmıştır. SWOT analizi incelenen kuruluşun, tekniğin, sürecin veya

durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamakta kullanılan bir yöntemdir (Aktan 1999; Gürlek 2002; Güngör 2004; Polat 2006).

Bir ülkenin, bölgenin veya yörenin turizm politikalarının belirlenmesinde de SWOT analizi tekniğinden yararlanılarak, içsel (güçlü ve zayıf yönler) ve dışsal (fırsatlar ve tehditler) faktörleri ortaya çıkarılabilir. Kısacası, bir bölgenin bir yandan güçlü ve zayıf yönlerinin tespiti yapılırken, diğer yandan sahip olunan fırsatlar ve tehditler belirlenebilir. Zayıf ve güçlü yanlar, fırsatlar ve tehditler belirlenirken araştırma planı ile ilgili yapılan çalışmalar, araştırmalar ve kaynak kitapların oluşturduğu ikincil veriler yanında, çalışma alanının birincil veri kaynaklarını anket, mülakat, katılımcı – gözlem (birebir yöre gezilerek yerel halk ile görüşme) ve merkezi grup tartışmaları da önemlidir (Avcıkurt ve ark. 2003; Gürlek 2002; Özok 2001; Taymaz 2002).

Oltu ilçesinin doğal ve kültürel alanlarında, ekoturizm faaliyetlerinin planlanması, yönetimi ve uygulanmasına yönelik stratejilerin belirlenmesi ve alanın ekoturizm potansiyeli açısından, güçlü ve zayıf yönleri ile gelecekte oluşabilecek fırsat ve tehditlerini belirlemek amacıyla SWOT Analiz yöntemi kullanılmıştır. SWOT Analizi Likert (1929) tarafından belirlenen ve çeşitli yargı ve ifadelerle katılımcıların bilgi ve görüşlerine başvuru olan “5’li Likert” tipi sorularla hazırlanan anket formlarıyla yapılmıştır. Anketler, ilçelerdeki eğitim düzeyi yüksek her meslektan kişilere uygulanmıştır.

Yapılan anket çalışması için örnekleme büyüklüğünün saptanmasında, basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Karasar 1982; İslamoğlu 2003). Denek sayısı, araştırma alanı dikkate alınarak, %95 güven aralığında Oltu ilçesi için 68 kişi olarak belirlenmiş ve araştırma alanı içerisinde rastgele seçilen toplam 100 kişiye anket uygulanmıştır. Katılımcılarla, yüz yüze görüşülmek suretiyle yapılan anket çalışmasının değerlendirilmesinde, T testi yapılarak değişkenlerin ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiş, ANOVA Testi ile de önem seviyelerine bakılmıştır.

Anketten elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programında analiz edilerek yorumlanmıştır. Uygulanan ölçeğin güvenilirliği aynı programda Cronbach Alpha’s testi ile belirlenmiştir. Bu test sonucuna göre ölçeğin Cronbach Alpha’s değeri 0.98’dir. Bu oran 0.70’ten büyük olduğu için ölçeğin güvenilirliği tatmin edicidir.

BULGULAR

Oltu ilçesindeki katılımcıların bireysel özellikleri

Katılımcıların bireysel özelliklerine ilişkin bilgiler tablo 1’de verilmiştir. Buna göre Oltu ilçesinde ankete katılanların %68’i erkek, % 32’si bayandır. Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında, %11’inin ilköğretim, %16’sının lise, %5’inin ön lisans,%51’inin lisans, %8’inin yüksek lisans ve %9’unun doktora düzeyinde eğitim seviyesine sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların sosyal statü ve meslek gruplarına göre dağılımı ise şu şekilde sıralanmıştır. Katılımcıların ikamet ettikleri alana göre dağılımlarına bakıldığında, %79’unun Oltu’un merkezinde, %21’inin ise yakın köylerinde ikamet ettikleri görülmektedir.

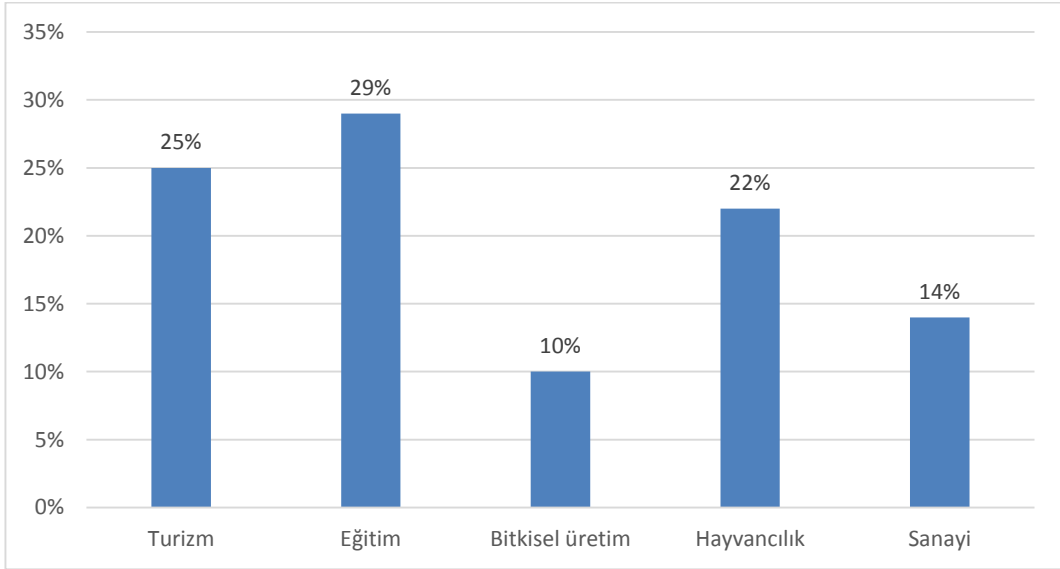
Tablo 1. Oltu ilçesindeki katılımcıların bireysel özellikleri

Bireysel Özellikler	Değişkenler	Yüzde (%)	Bireysel Özellikler	Değişkenler	Yüzde (%)
Cinsiyet Dağılımı	Erkek	68	Sosyal Statü ve Meslek Grupları Dağılımı	Öğrenci	7
	Bayan	32		Ev Hanımı	5
Medeni Durum	Evli	52	Çiftçi	4	
	Bekar	48	İşçi	13	
Yaş Dağılımı	19 altı	4	Memur	59	
	20-39	43	Diğer	12	
	40-49	38	<500 tl	2	
	50 ve üzeri	15	501-1000 TL	27	
Eğitim Düzeylerine Göre Dağılım	İlköğretim	11	Gelir Durumu	1001-1500 TL	48
	Lise	16	1501-2000 TL	19	
	Ön Lisans	5	>2001 TL	4	
	Lisans (Üniversite)	51	İkametgah Alanına Göre Dağılım	Oltu / Mekez	79
	Yüksek Lisans	8	Oltu / Yakın Köy	21	
	Doktora	9			

Oltu ilçesi turizmüne yönelik SWOT analiz değerlendirilmesi

Ankete katılanlara “Oltu ilçesinde (ilçe merkezi, belde, köy, mezra) aşağıdaki sektörlerden hangisi geliştirilmelidir”

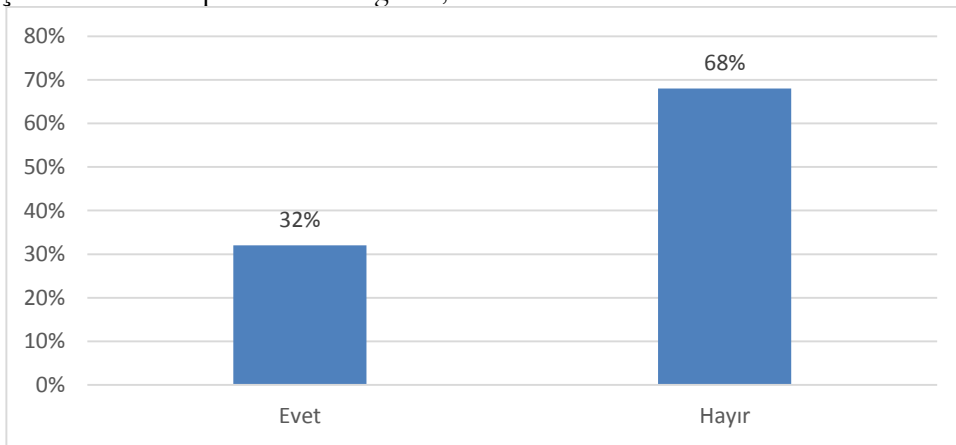
sorusu yöneltilmiş ve bu soruya katılımcıların %25’i turizm, %29’u eğitim, %10’u bitkisel üretim, %22’si hayvancılık ve son olarak %14’ü ise sanayi şeklinde cevaplar vermişlerdir (Şekil 2).

Şekil 2. Oltu ilçesinde öncelikli geliştirilmesi gereken sektörler

Katılımcıların, Oltu ilçesinin turizm potansiyelinin tespit edilip edilmediği yönünde sorulan soruya verdikleri cevaplar Şekil 3’teki gibidir. Katılımcıların bu soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde,

ankete katılanların %32 ‘si “evet” ilçenin turizm potansiyelinin tespit edilmiştir, %68 inin ise “hayır” tespit edilmemiştir yönünde görüş bildirmişlerdir (Şekil 3).

Şekil 3. Oltu ilçesinin turizm potansiyeli tespiti

Katılımcıların Oltu ilçesinin (ilçe merkezi, belde, köy, mezra) turizminin gelişmesinde

içsel ve dışsal faktörler, yani yörenin güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerini

belirlemeye yönelik SWOT Analizi değerlendirmesinde, T testi yapılarak değişkenlerin ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiş, ANOVA Testi ile de

önem seviyelerine bakılmıştır. Katılımcıların görüşleri 5'li Likert tipi ölçekte 46 farklı değişkenle ölçülmüş ve ölçüm sonuçları tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Oltu İlçesindeki (ilçe merkezi, belde, köy, mezra) Katılımcıların Bölgedeki Ekoturizm Potansiyeline Yönelik SWOT Analiz Değerlendirmesi

İÇSEL FAKTÖRLER	Kişi Sayısı	Kesinlikle Katılıyorrum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Ortalama	Standart Sapma	Önem Derecesi*
	N	%	%	%	%	%			
Güçlü Yönler									
Çalışma alanının doğal kaynak değeri olan oltu taşı ve işlemeçliği yöre için önemli bir turizm kaynağıdır.	100	55	31	4	7	3	1.72	1.054	0.000*
Erzurum – Pasinler - Narman-Oltu yol güzergâhının 111. km'sinde yer alan yaban hayatı koruma sahası, çalışma alanının önemli doğal kaynak değeridir.	100	35	46	5	12	2	1.99	0.958	0.000*
Oltu'nun Doğu Anadolu Bölgesinin kuzey doğusunda yer alması ve iklim şartlarının elverişli olması yöre ekoturizmini olumlu yönde etkileyebilir.	100	44	35	12	6	3	1.94	1.017	0.000*
Oltu'ya 13 km mesafede yer alan Uzunluk B tipi mesire ve dinlenme alanı önemli bir turistik çekim merkezidir.	100	46	34	10	6	4	1.94	1.080	0.000*
Erzurum – Pasinler - Narman-Oltu yol güzergahının 136. km'sinde yer alan Narman Piknik Alanı önemli rekreasyon alanıdır.	100	32	47	13	5	3	2.02	0.972	0.003*
Oltu ve çevresinde 2 saatlik bir zaman diliminde 850 rakımdan 3000 rakıma ulaşma imkanı sağlayan, değişken toğografik yapı pek çok doğa sporuna imkan sağlayabilir.	100	41	37	10	5	7	2.09	1.205	0.000*
Yöredeki ekoturizme uygun zengin doğal kaynaklar ve bozulmamış çevre, yöre turizminin gelişimini olumlu yönde etkileyebilir.	100	36	27	21	10	6	2.27	1.232	0.007*
Yöre insanların geleneksel yapısı ve konukseverliği turizmi olumlu yönde etkileyebilir.	100	35	37	11	14	3	2.19	1.170	0.000*
Zayıf Yönler									
Erzurum – Painler- Narman - Oltu yol güzergahında Erzurum'a 107, Oltu'ya 47 km mesafede yol boyunca görülen çöp alan yöre turizmini olumsuz yönde etkileyebilir.	100	39	28	11	13	9	2.30	1.338	0.000*
Yörenin turizm bilinci, ekoturizmin gelişimi için yetersizdir.	100	37	25	9	23	6	3.63	1.313	0.007*
Yörenin tanıtımı için hazırlanan mevcut internet siteleri yeterli değildir.	100	29	31	16	17	7	3.73	1.170	0.032*
Oltu ilçesi ve yakın çevresinin alt yapı imkanları ekoturizm için yeterli ve uygun değildir.	100	35	32	16	9	8	3.82	1.038	0.005*

Yörenin üst yapısı (Otel, pansiyon, yol, lokanta, alışveriş merkezi) turizm için yeterli değildir.	100	39	28	11	13	9	3.75	1.178	0.036*
İlçedeki ekoturizmin gelişmesi için yeterince kırsal kalkınma desteği sağlanmamaktadır.	100	37	29	11	19	4	3.87	1.307	0.003*
Yöredeki seyahat acenteleri ilçe ve yakın çevresine ulaşımında yeterli hizmet vermemektedir.	100	4	5	21	32	38	2.06	1.068	0.002*
Yöre halkı gerçekleştirilecek farklı ekoturizm aktivitelerinde aktif bir şekilde yer alması için eğitim desteği almalıdır.	100	37	29	12	15	7	2.43	1.256	0.000*
Uygulama ve planlama aşamasını kapsayan iyi bir organizasyon ve gerçekleştirilecek farklı turizm türleri için maddi destek, yöredeki turizm çalışmalarını başarısı için önemlidir.	100	31	35	21	5	8	2.23	1.108	0.028*
Yörenin doğal ve kültürel kaynak değerleri konusunda eğitim almış, donanımlı rehberler olmayışı turizme katkı sağlanmasında önemli bir engeldir.	100	46	24	17	9	4	2.12	1.181	0.000*
Yöredeki kamu teşekkülleri ve yerel yönetimler turizm gelişimi için yeterli ve istekli değildirler.	100	37	33	16	9	5	2.22	1.199	0.000*
Ekoturizm uygulamalarına adapte olabilecek genç ve dinamik bir nüfusun olmayışı ve artan göç yöre turizmini olumsuz yönde etkileyebilir.	100	42	39	15	1	3	1.90	0.968	0.000*
Erzurum- Pasinler- Narman- Oltu yol güzergahında, Narman –Oltu yol ayrımından itibaren yol boyunca göze çarpan kırmızı, yeşil, gri tonlarında renkli kum tepelikleri oldukça etkileyici manzara güzelliğine sahiptir.	100	36	31	12	15	6	2.63	1.186	0.003*
Yöre insanının olumlu imajı çalışma alanında turizmin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir.	100	43	38	10	3	6	1.92	1.085	0.002*
Coğrafi konumu nedeniyle yörenin doğa sporlarına uygun olması yöredeki ekoturizmin gelişimini olumlu yönde etkileyebilir.	100	34	32	21	5	8	2.16	1.159	0.034*
Yöresel ürünler ve geleneksel el işçiliği bölge için önemli bir turizm kaynağıdır.	100	49	35	10	6	-	1.71	0.998	0.003*
Oltu merkezinde yer alan Oltu Kalesi, Arslanpaşa Camii ve Hamamı, Mısıri Zinnun Türbesi, Rus Kilisesi ve Oltu Kalesi önemli bir turistik çekim merkezidir.	100	64	28	1	5	2	1.60	0.950	0.007*
Oltu İlçesine 20 km uzaklıkta, birbirine 1.5 km mesafede bulunan İriağaç (Pernek) Köyü Kız- Oğlan kaleleri ilçenin önemli mimari miraslarıdır.	100	46	34	10	6	4	1.94	1.080	0.000*
Erzurum- Pasinler - Tortum- Narman- Oltu yol güzergahının 77. km'sinde yer alan Bana ve 83. Km sindeki Oğlan Kalesi (kilisesi) inanç turizmi açısından büyük değer taşımaktadır.	100	43	29	16	12	-	2.48	1.125	0.000*
Erzurum- Pasinler - Narman- Oltu yol güzergahının 89. km'sinde, Narman'a 12 km mesafede yer alan renk ve formuyla her mevsim etkileyici jeolojik oluşumlardan olan Narman Peri Bacaları eşsiz manzara güzelliği ile turizm yönünden önemli bir çekim merkezidir.	100	44	29	10	7	10	2.10	1.283	0.003*
Yöre mutfağının çeşitliliği yöre turizmini olumlu yönde etkileyebilir.	100	33	34	20	10	3	2.21	1.092	0.000*

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışma alanında yapılan SWOT Analizine yönelik anket çalışmasında Oltu ilçesinde öncelikli geliştirilmesi gereken sektörler arasında ilk iki sırada eğitim (%29), turizm (%25) yer alırken üçüncü sırada ise eğitim (%21) yer almaktadır (Şekil 3, Şekil 2). Bu sonuç turizm çalışmalarında eğitimi desteğini zorunlu kılmaktadır.

Ankete katılanlardan Oltu'da %68 katılımcı ilçelerinde turizm potansiyelinin tespitinin yapılmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuç bölge turizmüne yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi bölgenin kırsal anlamda gelir farklılıklarını azaltacak, elde edilecek geliri tabana yayabilecek politikalar geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Oltu ilçesinde yapılan SWOT Analizi sonucunda;

- Çalışma alanının doğal kaynak değeri olan oltu taşı ve işlemeciliği yöre için önemli bir turizm kaynağı olması,
- Erzurum – Pasinler - Narman-Oltu yol güzergâhının 111. km'sinde yer alan yaban hayatı koruma sahası,
- Oltu'nun Doğu Anadolu Bölgesinin kuzey doğusunda yer alması ve iklim şartlarının elverişli olması,
- Oltu'ya 13 km mesafede yer alan Uzunoluk B tipi mesire ve dinlenme alanı önemli bir turistik çekim merkezi olması,
- Erzurum – Pasinler - Narman-Oltu yol güzergâhının 136. km'sinde yer alan Narman Piknik Alanı önemli rekreasyon alanı olması,
- Oltu ve çevresinde 2 saatlik bir zaman diliminde 850 rakımdan 3000 rakıma ulaşma imkânı sağlayan, değişken topografik yapı pek çok doğa sporuna imkân sağlayabilmesi,
- Yöredeki ekoturizme uygun zengin doğal kaynaklar ve bozulmamış çevre,

- Yöre insanların geleneksel yapısı, konukseverliği ve olumlu imajı,
- Erzurum- Pasinler- Narman- Oltu yol güzergâhında, Narman –Oltu yol ayrımından itibaren yol boyunca göze çarpan kırmızı, yeşil, gri tonlarında renkli kum tepeliklerinin sahip olduğu manzara güzelliği,
- Coğrafi konumu nedeniyle yörenin doğa sporlarına uygun olması,
- Yöresel ürünler ve geleneksel el işçiliği,
- Oltu merkezinde yer alan Oltu Kalesi, Arslanpaşa Camii ve Hamamı, Mısıri Zinnun Türbesi, Rus Kilisesi ve Oltu Kalesi,
- Oltu İlçesine 20 km uzaklıkta, birbirine 1.5 km mesafede bulunan İriağaç (Pernek) Köyü Kız- Oğlan kaleleri,
- İnanç turizmi açısından, Erzurum- Pasinler - Tortum- Narman- Oltu yol güzergâhının 77. km'sinde yer alan Bana ve 83. Km sindeki Oğlan Kalesi (kilisesi),
- Eşsiz manzara güzelliği ile turizm yönünden önemli bir çekim merkezi olan, Erzurum- Pasinler - Narman- Oltu yol güzergâhının 89. km'sinde, Narman'a 12 km mesafede yer alan renk ve formuyla her mevsim etkileyici jeolojik oluşumlardan olan Narman Peri Bacaları,
- Yöre mutfağının zenginliği,
- Ekoturizm bilinci oluşturma ve yörenin tanıtımı açısından önemli olan, her yıl geleneksel olarak düzenlenen Oltu Kırdag Şenlikleri,
- Yöre flora (bitki) ve fauna (yaban hayatı) zenginliği,
- Oltu ilçesi ve yakın çevresinde yer alan doğal güzellikler, geniş orman vejetasyonları
- Çalışmada %95 güven aralığında ilçede gerçekleştirilecek ekoturizm faaliyetlerinin başarısında güçlü yönleri oluşturmaktadır.

- Dünya turizm hareketlerindeki değişimler (ekoturizme dayalı alternatif turizm hareketlerindeki artış),
- Turizmin, Oltu ilçesi ve yakın çevresinin, sosyo- kültürel gelişimini olumlu yönde etkileyebilmesi,
- Oltu ilçesi ve yakın çevresinde, önemli turizm çekim merkezleri için herhangi bir ulaşım sıkıntısı yaşanmaması,
- İlçede gerçekleştirilecek turizm çalışmalarının başarısında, yöre halkının turizmin hizmet sektöründe yer alma tutumu,
- Ekoturizmin başarısı için önemli fırsatlar olarak belirlenmiştir. ($p < 0,05$).
- Yukarıda belirtilen SWOT Analiz sonuçları dikkate alındığında, dünyadaki alternatif turizm faaliyetlerine katılımın gelecek 20 yılda artacak olması (Kozak ve ark.. 2001) yörenin alternatif imkânları yönünden önemli fırsatları ve güçlü yanları barındırdığı düşündürmektedir. Ayrıca diğer sektörlerin gelişmesi açısından turizm sektörünün gelişmesi önemli bir fırsat olarak düşünülmektedir.
- Oltu ilçesinde yapılan SWOT Analizi sonucunda zayıf yönler:
- Erzurum – Painler- Narman - Oltu yol güzergâhında Erzurum'a 107, Oltu'ya 47 km mesafede yol boyunca görülen çöp alan,
- Yörenin turizm bilincinin yetersiz oluşu,
- Yörenin tanıtımı için hazırlanan mevcut internet siteleri,
- Oltu ilçesi ve yakın çevresinin alt yapı ve üst yapı imkânları,
- Ekoturizmin gelişmesi için yeterince kırsal kalkınma desteği sağlanamaması,
- Ekoturizm konusunda eğitim eksikliği,
- Uygulama ve planlama aşamasını kapsayan iyi bir organizasyon ve gerçekleştirilecek farklı turizm türleri için maddi kaynak eksikliği,
- Yöredeki ekoturizmin gelişimi açısından, kamu teşekkülleri ve yerel yönetimlerin yeterli olmayışı,
- Ekoturizm uygulamalarına adapte olabilecek genç ve dinamik bir nüfusun olmayışı ve artan göç yöre turizmini olumsuz yönde etkileyebilmesi, olarak belirlenmiştir. Oltu ilçesinde yapılan SWOT Analizi sonucunda gelecekte oluşabilecek tehditler:
- Sürdürülebilir turizm uygulanmayışı,
- Hâlihazırda mevcut olan doğal kaynakların ve bozulmamış çevrenin HES'lerle (Hidro Elektrik Santrali) tahrip olma riski,
- Yörenin turizm bilincinin ekoturizmin gelişimi için yeterli ve uygun olmayışı,
- Erozyon,
- Turistlerin ilçe ve yakın çevresine gelmesi ile doğal yaşamın baskılanması,
- Yöreye gelecek olan turistlerin, yerel halkın yaşam tarzını ve geleneksel yapısında bozma tehlikesi,
- Yöreye gelecek olan turistlerin, tarihi ve kültürel değerlerin tahrip etme tehlikesi, olarak belirlenmiştir.

Tüm bu sonuçlar dikkate alındığında, yapılması gereken en önemli adımın alanda uygun bir envanter çalışması ve ülkesel ve bölgesel ölçekte doğal yaşama zarar vermeyen ekoturizm politikaları geliştirmek olacağı düşünülmektedir.

Çalışma alanında yapılan değerlendirme, gözlem ve incelemeler bölgede ekoturizmin gelişmesi ve bölgenin kalkınması için yapılabilecek çalışmalarda aşağıda belirlenen temel öğelere dikkat edilmesi önerilmektedir.

- Oltu ilçesinin, Bahçecik, Obayayla, Ünlükaya ve Kemer kaya köyleri ile, Dutlu dağı ve Kırdag yükseltileri ile çevrili olan alanlar alanlar, biyolojik, ekolojik ve jeomorfolojik özellikleri, endemik bitki ve hayvan varlığı, tarihi, arkeolojik ve kültürel zenginlikleri barındırması ve sahip olduğu biyolojik ve

ekolojik özelliklerinin bozulmadan kalması ve devamlılığı açısından koruma altına alınmalıdır.

- Çalışma alanında yer alan yaklaşık 350 km uzunluğunda olan ve Çoruh nehriyle birleşen Oltu Çayı ile, Allahuekber dağlarının güneybatı uzantısı üzerinde Zozandağ'ından kaynaklanan Büyükçay ve bu çaylara bağlı yüzlerce dere, oldukça yüksek standartlarda içme kalitesine sahiptir. Buralarda kurulmak istenen HES (Hidro Elektrik Santralleri)'lerin kurulması kararında, olumlu veya olumsuz çevresel etkilerin titizlikle belirlenmesi gerekmektedir.
- Bölgede özellikle insanların hafta sonları günübirlik veya kısa süreli tatillerde gelip temiz doğayla baş başa kalıp çeşitli ekoturizm aktivitelerini gerçekleştireceği alanlarda çevreye uyumlu konaklama ve dinlenme tesisleri oluşturulmalıdır.
- Soğanlı, yumrulu, rizumlu bitkiler, tıbbi ve aromatik bitkiler, alpin bitkiler gibi bölgenin zengin florası değerlendirilmeli, bu bitkilerin yetiştiriciliği, yaygınlaştırılması, korunması ve tanıtımı en iyi şekilde yapılarak turizme kazandırılmalıdır.
- Bölgeye ulaşım açısından özellikle yüksek kesimlerde dağ köylerine giden tehlikeli ve bozuk yollar bir an önce iyileştirilmelidir.
- Ekoturizm aktivitelerinin yapılacağı alanlarda koruma kullanma dengesi sağlanmalıdır.
- Zirai (Agro) Turizme uygun alanlar saptanmalı, tarımsal faaliyetlerle turizmi bağdaştırıcı çalışmalar yürütülmelidir. Farklı noktalarda örnek çiftçiler belirlenerek, çiftlikler kurulmalı tur güzergâhları oluşturulmalıdır. Gerekirse çiftçilerin evlerinin yanında pansiyon veya motel tarzı yapılar oluşturularak, geleneksel yaşamın zenginliği turizme kazandırılmalıdır.
- Ekolojik ürün ve tarım turizmi kapsamında, organik ürün üretimi, yerel

gıdalar ve yabani meyveler değerlendirilmelidir.

- Bölgeye ulaşım açısından özellikle yüksek kesimlerde dağ köylerine giden tehlikeli ve bozuk yollar bir an önce iyileştirilmelidir.
- Bölgenin tanıtımını destekleyici kültürel etkinlikler artırılmalıdır.
- Bölgedeki kırsal kalkınmayı destekleyici projelere ağırlık verilmelidir.
- Ekoturizm açısından potansiyel oluşturan alanlarda birbirleri ile bağlantılı ziyaret güzergâhları ve ziyaret sürelerini kapsayan programlar hazırlanmalıdır.
- Bölgede yapılacak olan bütün ekoturizm faaliyetleri, bu konuda eğitilmiş, uzmanlaşmış doğa rehberleri ile beraber yürütülmelidir.
- Yerli ve yabancı turistler ekoturizm konusunda bilinçlendirilmeli, gerekirse ön bir eğitime tabi tutulmalıdır. Bu anlamda ekoturistlere yönelik bir çevre eğitim programı hazırlanabilir.
- Bölgenin uygun bir envanteri oluşturulmalı, ekoturizmin doğal yaşam üzerine etkileri sürekli izlenmelidir.
- Çalışma alanının bazı kesimlerinde (özellikle Oltu ilçesinin Derebaşı, Yaylaçayır, Sülünkaya ve Güryaprak köylerinin bulunduğu alanlarda) önceden yapılan planlı orman kesimleri, kaçak orman kesimleri, aşırı gün ışığına bağlı nem azlığı gibi sorunlar yüzünden güney bakanlı yamaçlardaki ormanlarda erozyona açık hassas bir yapı vardır. Erozyon kontrol çalışmalarında, yöre halkının desteği ve orman işletme müdürlüklerinin koordineli çalışmalar yürütmesinin önemli olacağı düşünülmektedir.
- Oltu ilçesinin özellikle Derebaşı, Yaylaçayır, Sülünkaya ve Güryaprak köylerinin bulunduğu alanlarda) önceden yapılan planlı orman kesimleri, kaçak orman kesimleri, aşırı gün ışığına bağlı nem azlığı gibi sorunlar yüzünden güney bakanlı yamaçlardaki ormanlarda

erozyona açık hassas bir yapı vardır. Erozyon kontrol çalışmalarında, yöre halkının desteği ve orman işletme müdürlüklerinin koordineli çalışmalar yürütmesinin önemli olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, turizm açısından önemli bir potansiyele sahip olan ülkemizde kırsal yerleşim birimlerinde dağ, yayla, tarım, kültürel ve ekoturizm gibi faaliyetlerin gelişimi, orta veya uzun vadede bu yörelerin sorunlarının çözümünde ve kalkındırılmasında aktif rol oynayabilir. Çalışma alanı olarak seçilen Oltu ilçesi yaylaları, ormanları, suları, temiz atmosferi ve ekoturizme uygun alanları ile keşfedilmeyi beklemektedir.

KAYNAKLAR

- Aktan CC (1999) 2000'li Yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri 2, Stratejik Yönetim, TUGİAN Yayını, İstanbul.
- Avcıkurt C, Köroğlu A, Doğdubay YM (2003) Alternatif Turizm Planlamasında SWOT Analizinin Uygulanması. Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı, 3-4 Mayıs 2003, Çankırı.
- Demir C, Çevirgen A (2006) Ekoturizm Yönetimi. Nobel Yay. No: 859, Ankara.
- Doan TM (2000) The Effects of Ecotourism in Developing Nations: An Analysis of Case Studies. Journal of Sustainable Tourism. Vol: 8 No: 4, s. 288- 304.
- Güngör S, Arslan M (2004) Turizm ve Rekreasyon Stratejileri için SWOT Analizi, Görsel Kalite Değerlendirmesi, Turizm Tesislerinin Beğenilirliği ve Turizm Tesisleri Durum Analizi Uygulaması; Beyschir İlçesi Örneği. S. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, 18 (33): (2004) 68-72.
- Gürlek TB (2002) SWOT Analizi. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, TÜSSİDE, Haziran 2002, Gebze.
- İslamoğlu H (2003) Bilimsel araştırma yöntemleri. İstanbul: Beta Basım.
- Karasar N (1982) Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara.
- Kurdoğlu O (2001) Korunan Alanlar ve Ekoturizmin Karadeniz Bölgesi Açısından İrdelenmesi. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını. Orman ve Av Dergisi, Sayı:4, Ankara.
- Özav L (1991) Oltu'nun Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı Doktora tezi, Erzurum.
- Özbek H (2004) Turizmin Çeşitlendirilmesinde Doğal Kaynaklarımız ve Ornitolojik Turizm Yeri. T.C. Turizm Bakanlığı II. Turizm Şurası Bildirisi, Cilt:1, s. 109. Ankara.
- Özdemir M (1991) Turizmin Sosyal Yapı Üzerindeki Tesirleri. Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı. s: 96, Ankara.
- Özok K (2001) Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Bölge Planlaması ve Alaçatı Turizm Yatırım Bölgesi Üzerine Bir Uygulama. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Polat AT (2006) Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarımsal Yapılar ve Sulama Anabilim Dalı, s. 286, Konya.
- Taymaz E (2002) Öngörü Yöntemleri ve Teknikleri. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 17 Haziran, Gebze.
- Tüzemen S (1991) Olur'un Beşeri ve İktisadi Coğrafyası. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Doktora Tezi, s. 230, Erzurum.